

Tweetrapstestament en de Successiewet

Speciale nieuwsbrief
n.a.v. het tv-programma
TROS Radar!

Sinds 1 januari 2003 zit de langstlevende er in het erfrecht warmpjes bij. Mocht de eerst overleden echtgenoot (of geregistreerde partner) hebben nagelaten om een testament te maken, dan verkrijgt de langstlevende, anders dan voorheen, de gehele nalatenschap in handen. De kinderen moeten het doen met een (onderbedelings) vordering op de langstlevende ter waarde van hun erfdeel, die pas opeisbaar is bij het overlijden van de langstlevende en die tussentijds zeer bescheiden of niet (afhankelijk van de stand van de wettelijke rente) oprent.

Deze 'wettelijke verdeling' is toegesneden op het doorsnee gezin, uitgaande van de veronderstelling dat de gemiddelde erflater het belang van de langstlevende om ongestoord (onafhankelijk van de kinderen) te kunnen voortleven, voorop stelt. Voor 2003 was een testament nodig om dit te bereiken. Sindsdien voorziet het wettelijke 'volkerfrecht' in deze veronderstelde behoefte.

Voor de inkomstenbelasting wordt, ingeval van de wettelijke verdeling, alle vermogen toegerekend aan de langstlevende en wordt de schuldverhouding met de kinderen genegeerd, waar de vorderingen van de kinderen (en rente daarover) niet worden belast, kan de langstlevende de schulden (en rente daarover) niet aftrekken.

De wetgever heeft echter nagelaten om de Successiewet net zo 'volks' te maken als het erfrecht en de inkomstenbelasting. Weliswaar is de Successiewet de langstlevende partner goedgezind door deze een forse vrijstelling toe te kennen van (in 2010) EUR, 600.000 (behoudens eventuele vermindering vanwege pensioen). De kinderen worden echter veel minder in de watten gelegd met een vrijstelling van (in 2010) EUR 19.000. Is hun vordering meer waard, dan zijn zij al bij het eerste overlijden erfbelasting verschuldigd, ook al is hun vordering nog niet opeisbaar. Juist omdat de vordering nog niet opeisbaar is, heeft de

wetgever in het volkerfrecht de kinderen ontzien, door de langstlevende te verplichten om de door de kinderen verschuldigde erfbelasting te betalen.

Kortom, de langstlevende is wellicht over de eigen verkrijging geen erfbelasting verschuldigd, maar moet wel de door de kinderen verschuldigde belasting afdragen. Het in het erfrecht beoogde ongestoord voortleven wordt door de Successiewet tot op zekere hoogte geweld aangedaan. Zeker als het vermogen "vastzit in de stenen" kan dat een tegenvallende kostenpost zijn voor de langstlevende.

De wetgever heeft met het volkerfrecht de gemiddelde erflater de gang naar de notaris willen besparen. De Successiewet geeft in veel gevallen echter nog aanleiding om de vererving op maat te regelen in een testament. Met een testament kan men, al dan niet op termijn, erfbelasting besparen en heffing bij het eerste overlijden mogelijk zelfs voorkomen.

Als de omvang van de eerste nalatenschap de successievrijstelling van de langstlevende niet te boven gaat, zou de gedachte kunnen opkomen om de langstlevende enkel tot enig erfgenaam te benoemen. Diens verkrijging blijft dan onbelast. Legitimair aanspraken van de kinderen laten we voor de eenvoud buiten beschouwing.

BOLSCHER VAN DER BRUG HUZINK

NOTARISSEN ◦ ESTATEPLANNERS ◦ MEDIATORS

Utrechtseweg 125, 3818 EC Amersfoort

Telefoon 033-4670700

Fax 033-4670777

E-mail office@bbhnotarissen.nl

Website www.bbhnotarissen.nl

Hierbij moet dan niet uit het oog worden verloren dat 'goedkoop' bij het eerste overlijden wel eens 'duurkoop' bij het tweede overlijden kan zijn. Immers, bij het overlijden van de langstlevende, wordt het totale (resterende) vermogen ineens belast bij de kinderen tegen het progressieve tarief van de erfbelasting. In de vorige Familie Informatie, uitgave (2010/19, "Spelen met rente: ventileren en uithollen van nalatenschappen") belichtten wij, vanuit het oogpunt van besparing van erfbelasting, het belang van spreiding van de verkrijgingen in en over beide nalatenschappen. Ingeval van de enkele benoeming van de langstlevende tot enig erfgenaam, lijkt deze spreiding ver te zoeken.

Toch heeft de gedachte van het enig erfgenaamschap, mede vanuit het oogpunt van het ongestoord voortleven, zijn charme. De scherpe kantjes kunnen ervan afgehaald worden door flankerende maatregelen. Met een 'tweetrapsmaking' kunnen de kinderen al in de eerste nalatenschap worden betrokken, zonder dat hun (voorwaardelijke) aanspraak vooralsnog belast is; de langstlevende is eerst verkrijger onder ontbindende voorwaarde, de kinderen vervolgens verkrijger (van het restant) onder opschortende voorwaarde. De voorwaarde houdt (bijvoorbeeld) in dat het kind in leven is bij het overlijden van de langstlevende.

Erflater slaat daarmee twee vliegen in één klap. De kinderen worden niet zonder meer overgeslagen maar hun positie is praktisch vergelijkbaar met die bij de wettelijke verdeling, terwijl de heffing over hun verkrijging is uitgesteld tot het overlijden van de langstlevende. Bijkomend voordeel is dat deze verkrijging van de kinderen als een verkrijging in de eerste nalatenschap wordt belast en niet in de tweede. Dit bevordert een betere spreiding over beide nalatenschappen.

Daarmee is zeker niet gezegd dat deze route, over twee nalatenschappen bezien, tot de laag-

ste heffing leidt. In de vorige aflevering (Familie Informatie, uitgave 2010/19) maakten wij inzichtelijk dat het successierechtelijk uithollen van de tweede nalatenschap door oprenting van erfrechtelijke vorderingen op de langstlevende (zoals bij de wettelijke verdeling) een heffing bij het eerste overlijden (meer dan) goed kan maken. Vanuit deze optiek van successieplanning over twee nalatenschappen, moet de route van de tweetrap eerder gezien worden als correctiemiddel dan als hoofdtechniek; de omvang van de verkrijging van de langstlevende wordt (evenals die van de kinderen) afgestemd op een optimale werking van de rentetechniek, welke verkrijging vervolgens door de tweetrap in banen wordt geleid bij het tweede overlijden.

Kortom, de tweetrap kan een mooi instrument zijn als erflaters ultieme doel is om de heffing bij het eerste overlijden zoveel mogelijk te beperken en de langstlevende volkomen ongestoord te laten voortleven. Zet erflater enkel hierop in, dan doet erflater zijn kinderen uiteindelijk mogelijk tekort, door een eventuele besparing van erfbelasting in de tweede nalatenschap te laten liggen. In alle gevallen geldt, ongeacht voor welke plannings-techniek men ook kiest, dat de civielrechtelijke consequenties ervan in de gegeven situatie (denk bijvoorbeeld aan stiefouderrelaties) niet uit het oog mogen worden verloren. Een testament is en blijft altijd maatwerk.

Vragen of meer informatie?

Heeft u naar aanleiding van dit artikel vragen of opmerkingen? Aarzel dan niet om contact met ons op te nemen.

Aan de inhoud van Familie inFormaatie is de uiterste zorg besteed. Voor onvolledigheid, onjuistheid en voor de gevolgen daarvan aanvaarden de uitgever en de redactie geen aansprakelijkheid. Vermenigvuldigen in overleg met de uitgever.

Redactie: ScholsBurgerhartSchols

Uitgever: Formaat notarissen. Telefoon 033-4624002, fax 033-4622197, e-mail amersfoort@formaatnotarissen.nl